

MEMO

Onderwerp:
SDZ18-01-000-020, Ecologie Rijnwijkse Wetering

Arnhem,
26 oktober 2015

Projectnummer:
D01011.000421.1400

Van:
ir. A.B. Goutbeek

Opgesteld door:
ir. A.B. Goutbeek en ing. P. van de Kragt

DIVISIE WATER & MILIEU

Afdeling:
Divisie Water & Milieu Arnhem

Ons kenmerk:
078466974:B

Aan:
Intern

Kopieën aan:

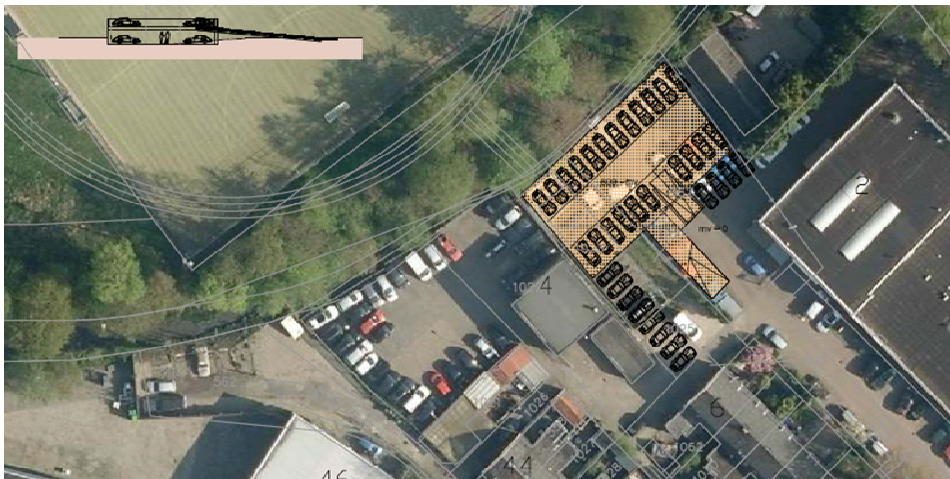
Achtergrond

Ten behoeve van de herontwikkeling van het Stationsgebied Driebergen-Zeist heeft de gemeenteraad van Zeist op 4 maart 2014 het bestemmingsplan 'Stationsgebied Driebergen - Zeist' gewijzigd vastgesteld. Tegen dit besluit is beroep ingesteld. Op 11 maart 2015 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: Afdeling) hierover uitspraak gedaan (nrs. 201403607/1/R6 en 20143625/1/R6). De Afdeling heeft de gemeenteraad van Zeist hierbij onder andere opgedragen een nieuw besluit te nemen over de aanduiding 'parkeergarage' en het bouwvlak voor de gronden met de bestemming "Bedrijventerrein". De Afdeling is hierbij van oordeel dat *"de raad had moeten onderzoeken of de voorziene parkeervoorziening de functie van de Rijnwijkse Wetering als natte ecologische verbindingzone niet onmogelijk zal maken, gelet op de ligging van de voorziene parkeervoorziening direct grenzend aan de Rijnwijkse Wetering en nu deze een intensiever gebruik mogelijk maakt. Nu de raad dit niet heeft gedaan, is het plan van Zeist in zoverre in strijd met de vereiste zorgvuldigheid voorbereid. Dat onder het voorheen geldende plan reeds een gebouwde parkeervoorziening was toegestaan doet daaraan niet af."* (rechtsoverweging 33.3).

Dit onderzoek is uitgevoerd en wordt in deze memo beschreven. Allereerst wordt ingegaan op de status van de Rijnwijkse Wetering. Daarbij staat de vraag centraal of de Rijnwijkse Wetering ter hoogte van de hier aan de orde zijnde locatie (perceel van autobedrijf Bochane) gelet op actuele en relevante ruimtelijke regelgeving en ruimtelijk beleid en natuurbeluid van de provincie Utrecht en van de gemeente Zeist in de huidige situatie heeft te gelden en dient te functioneren als een natte ecologische verbindingzone. Daarbij gaat het om een specifiek aangewezen ecologische functie c.q. specifiek te realiseren ecologische doelstellingen. Een ecologische verbindingzone is een verbindende schakel tussen bestaande en nieuw te ontwikkelen natuurgebieden van de ecologische hoofdstructuur en dient door zijn inrichting (in dit geval de inrichting van een waterloop en van het omliggend gebied) migratie van bepaalde type (dier-)soorten mogelijk te maken. In de regel zijn ecologische verbindingzones aangewezen voor concrete doelsoorten, waaraan een specifiek ecologisch inrichtingsmodel is gekoppeld.

Vervolgens wordt ingegaan op de (feitelijke) ecologische waarde en ecologische kwaliteit van de Rijnwijkse Wetering en de mogelijke gevolgen van een parkeervoorziening voor deze waarde en kwaliteit.

Tot slot wordt besproken of de parkeervoorziening de inrichting van de Rijnwijkse Wetering als een natte ecologische verbindingszone niet op voorhand onmogelijk maakt, indien een gemeentelijke beleidsintentie zou bestaan tot realisatie van een dergelijke verbindingszone in de toekomst.

Figuur 1 Ontwerp gebouwde parkeervoorziening Bochane (25 x 17 m; 20 parkeerplaatsen op de verdieping van de parkeervoorziening; 22 parkeerplaatsen verdiept in de parkeervoorziening en 12 parkeerplaatsen buiten de parkeervoorziening op maaiveldniveau)

In de huidige situatie zijn er 34 parkeerplaatsen op de aanwezige verharding (ter plaatse van de voorziene parkeervoorziening) en 20 parkeerplaatsen aan de voorkant van het bedrijf Bochane naast de bestaande Odijkerweg. Door de te reconstrueren en te verbreden Odijkerweg komen de 20 parkeerplaatsen te vervallen. Middels de gebouwde parkeervoorziening en de parkeerplaatsen op het maaiveld naast de gebouwde parkeervoorziening wordt ruimte geboden voor 54 auto's. Er worden met de gebouwde parkeervoorziening ten opzichte van de huidige situatie geen extra parkeerplaatsen toegevoegd. De gebouwde parkeervoorziening wordt buiten de watergang Rijnwijkse Wetering ter plaatse van de reeds bestaande verharding gerealiseerd.

Het ontwerp van de parkeervoorziening is in overleg met Bochane tot stand gekomen. Onderzocht is of de parkeervoorziening elders op het terrein van Bochane zou kunnen worden gerealiseerd. Dit is niet mogelijk gebleken. Zou de parkeervoorziening dicht bij het bestaande bedrijfsgebouw worden gesitueerd, dan is het (rekening houdend met de oprit naar de verdieping van de parkeervoorziening) niet meer mogelijk om om het bedrijfsgebouw heen te rijden en is er ook anderszins te weinig manoeuvreerruimte. Dat is voor de bedrijfsvoering van een autobedrijf als Bochane niet wenselijk. Daarbij zou de parkeervoorziening ook dicht bij de nabij gelegen woonbebouwing komen. Ook dat is niet wenselijk. Verder is op het terrein van Bochane fysiek onvoldoende ruimte beschikbaar om de parkeervoorziening op een andere plek, verder van de Rijnwijkse Wetering, te realiseren.

Figuur 2 Ontwerp gebouwde parkeervoorziening (inclusief weergave rijlijnen)

Huidige status Rijnwijckse Wetering

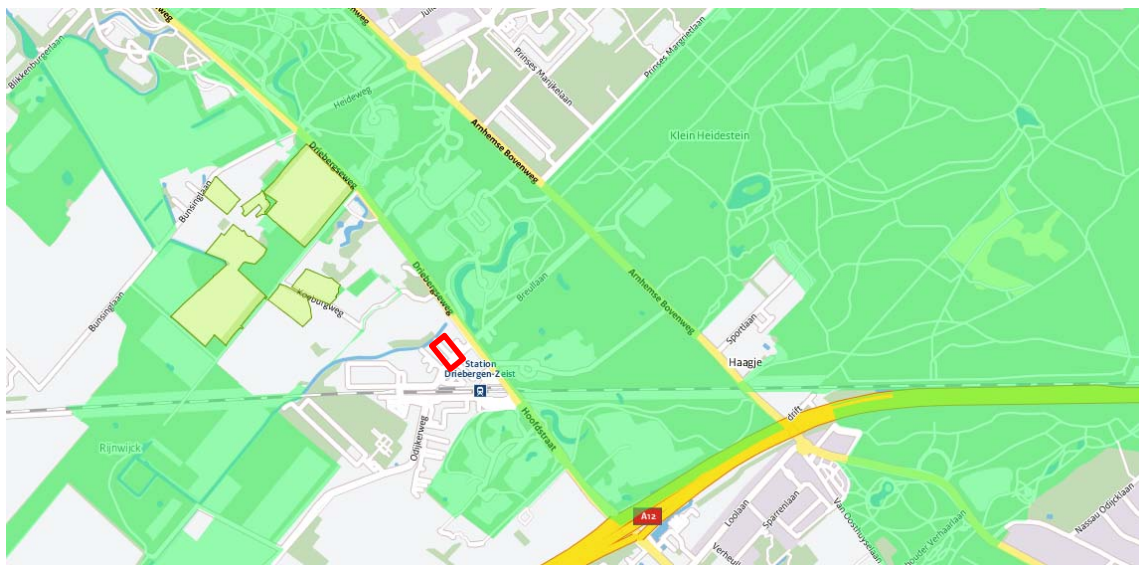
Provinciaal ruimtelijke regelgeving en ruimtelijk natuurbeleid

De realisatie van ecologische verbindingzones maakt van oudsher deel uit van de provinciale regelgeving en het provinciaal beleid. Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening schrijft voor dat in de provinciale ruimtelijke verordening de gebieden moeten worden aangewezen die de ecologische hoofdstructuur vormen. Ook moeten in de provinciale ruimtelijke verordening de wezenlijke kenmerken en waarden van deze EHS-gebieden worden aangewezen.

Provinciale Ruimtelijke Verordening

In de Provinciale Ruimtelijke Verordening (Provincie Utrecht 2013)¹ worden de natuurwaarden beschermd als ofwel Ecologische Hoofdstructuur of als Groene contour. De Rijnwijkse Wetering ter hoogte van Bochane is niet als zodanig aangeduid (Figuur 3).

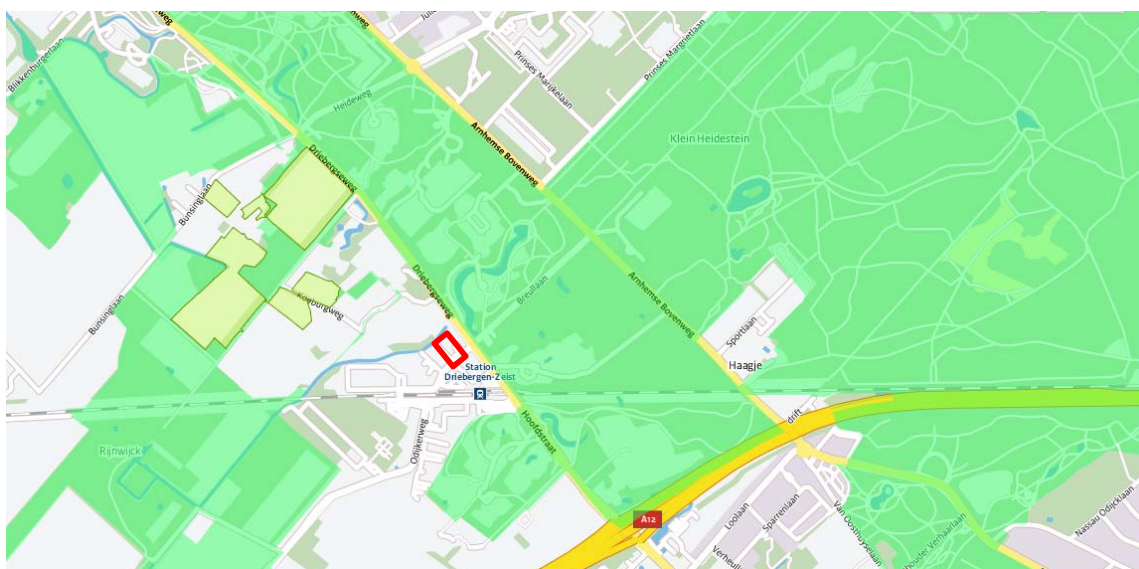
¹ Vastgesteld door Provinciale Staten van de provincie Utrecht d.d. 4 februari 2013 en voor de eerste maal partieel herzien op 10 maart 2013 en voor de tweede maal partieel herzien op 3 november 2014.

Figuur 3 EHS en Groene contour rondom Stationsgebied Driebergen Zeist en Bochane (rode lijn) (bron: Provinciale Ruimtelijke Verordening 2013).

Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028

Ook in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2018² is de Rijnwijckse Wetering ter hoogte van Bochane niet aangeduid als Ecologische Hoofstructuur ofwel als Groene contour (Figuur 4).

Figuur 4 EHS (donkergroen) en Groene contour (lichtgroen) rondom Stationsgebied Driebergen-Zeist en Bochane (rode lijn) (bron: Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2018).

² Vastgesteld door provinciale staten van de provincie Utrecht d.d. 4 februari 2013, partiel herzien op 10 maart 2014 en voor de tweede maal partiel herzien op 3 november 2014.

In de voorheen geldende Structuurvisie 2005-2015 (het Streekplan) maakte de Rijnwijckse Wetering wel onderdeel uit van de EHS. In het kader van de nieuwe provinciale ruimtelijke structuurvisie is een zogenaamde herijking EHS uitgevoerd. Onderzocht is daarbij of delen van de EHS en verbindingszones nog onderdeel uit moesten maken van de EHS. Hierdoor zijn sommige onderdelen komen te vervallen (Kader 1).

“Kader 1 Totstandkoming EHS-kaart Structuurvisie 2013-2018 (p. 78 Provinciale Structuurvisie 2013-2018).

De begrenzing van de EHS is aangepast aan zowel de ontwikkelingen van de afgelopen jaren, als aan de afspraken uit het Akkoord van Utrecht. Hierbij is de oorspronkelijke beleidskaart, die is vastgelegd in de Structuurvisie 2005-2015 (het Streekplan), als basis genomen. Deze kaart omvatte de categorieën bestaande natuur, nieuwe natuur, ecologische verbindingszones en een categorie ‘overige EHS’, waarmee enkele beheersgebieden en/of zoekgebieden nieuwe natuur werden aangeduid. Ook Natura 2000-gebieden buiten de EHS waren op deze kaart aangegeven. Deze categorieën zijn in de kaart bij de voorliggende PRS opgegaan in het object ‘EHS’. Bij deze heroverweging zijn alle EHS-grenzen zoveel mogelijk op logische grenzen gelegd, zoals wegen, en zijn de EHS-grenzen waar nodig aangesloten aan de rode contour. De EHS-vlakken zijn zoveel mogelijk gesloten en alleen enclaves zonder aanwezige natuurwaarden (zoals grote bebouwingsclusters en enkele recreatieterreinen) zijn uit de EHS-begrenzing gehaald. Hierbij is vijf hectare als indicatieve grens gehanteerd. De ecologische verbindingszones die op de oorspronkelijke beleidskaart stonden zijn getoetst aan de vraag of zij van essentieel belang zijn als verbinding tussen kernen natuurgebied om het grote geheel van de EHS goed te laten functioneren. Het gaat dan bijvoorbeeld om beken met oevers en stapstenen. Ook beheersgebieden en kleinere geïsoleerde natuurterreinen zijn beoordeeld op de mate van noodzakelijkheid voor het functioneren van de EHS. De terreinen die niet noodzakelijk zijn voor het functioneren, maken geen onderdeel meer uit van de EHS.”

Natuurbeheerplan 2015

In het provinciale Natuurbeheerplan 2015 heeft de Rijnwijckse Wetering geen status gekregen. Er zijn geen natuurdoeltypen aangewezen in zowel de natuurbeheerkaart als de ambitiekaart.

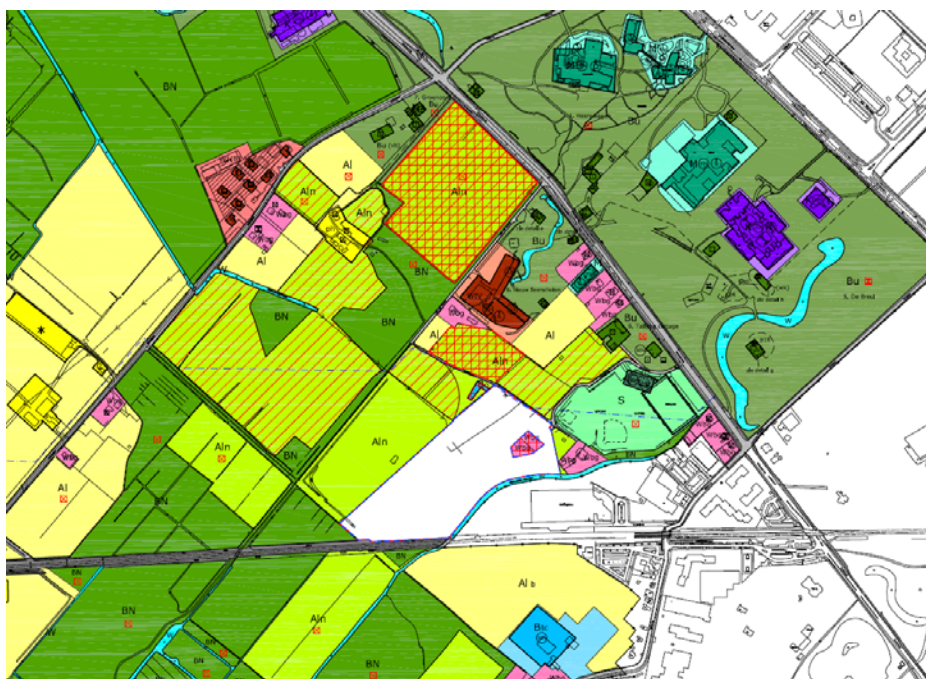
Natuurbeleidsplan

Ook in het natuurbeleidsplan “Utrecht, Netwerk van Natuur Natuurbeleid 2.0” vastgesteld door provinciale staten van de provincie Utrecht d.d. 4 november 2013, heeft de Rijnwijckse Wetering geen status gekregen.

Gemeentelijke ruimtelijke regelgeving en ruimtelijk beleid

Beheersverordening Buitengebied Zuid-West

Voor de gronden van de Rijnwijckse Wetering ter hoogte van Bochane geldt de beheersverordening Buitengebied Zuid-West, vastgesteld d.d. 7 juli 2015. Met deze beheersverordening zijn de voorschriften en de plankaart van het bestemmingsplan 'Buitengebied Zuid-West', zoals vastgesteld op 21 september 2005, van overeenkomstige toepassing verklaard. Uit die plankaart en de voorschriften volgt dat de Rijnwijckse Wetering tot aan de Dribergseweg loopt en de bestemming Water heeft. Deze gronden zijn behalve voor waterberging en waterhuishouding met de daarbij behorende voorzieningen en oeververbindingen, ook bestemd voor het behoud en de ontwikkeling van de landschappelijke en ecologische waarden. De parkeervoorziening is niet gesitueerd binnen deze bestemming. Het bestemmingsplan dat ten behoeve van de parkeervoorziening wordt vastgesteld, leidt dan ook niet tot een herziening van deze bestemming. Uit de toelichting van de beheersverordening volgt niet dat de Rijnwijckse Wetering functioneert of moet functioneren als een natte ecologische verbindingszone.

Figuur 5 Uitsnede plankaart Bestemmingsplan Buitengebied Zuid-West

Bestemmingsplan Odijkerweg e.o.

Voor de gronden waarop de parkeervoorziening is voorzien en voor de overige bedrijfsgronden van het bestaande bedrijventerrein Kwekerijweg, geldt thans het op 11 juni 2013 vastgestelde bestemmingsplan Odijkerweg e.o. Aan deze gronden is de bestemming “Bedrijventerrein” toegekend. Op deze gronden zijn bedrijfsgebouwen en andere bouwwerken toegestaan. Bedrijfsgebouwen zijn toegestaan binnen de bouwvlakken. Andere bebouwing, waaronder overkappingen en andere bouwwerken met een maximale hoogte van 5 meter, is ook buiten de bouwvlakken toegestaan.

Figuur 6 Uitsnede planverbeelding bestemmingsplan Odijkerweg e.o.

Gebiedsvisie Stationsomgeving Driebergen-Zeist 2030

In de Gebiedsvisie Stationsomgeving Driebergen-Zeist 2030, vastgesteld door de gemeenteraad van Zeist d.d. 24 juni 2014, is aangegeven dat de Rijnwijckse Wetering wordt gezien als vierde drager van het gebied waarbij de ervaring van landschap en water in de toekomst beter benut wordt. Dit gebeurt door een route voor langzaam verkeer over het water en door een ecologisch inrichting met hogere kwaliteit van water en groen (uitstraling en beheer). In deze visie is de Rijnwijckse Wetering niet aangewezen als een (natte) ecologische verbindingzone. Dit volgt ook uit de bij de gebiedsvisie behorende kaart landschap visie.

De gebiedsvisie is overigens geen wettelijk verplichtende planvorm. Het moet gezien worden als een aanvulling op bestaand beleid. De gebiedsvisie is een toetsingskader voor nieuwe initiatieven in het gebied, maar geeft daar op hoofdlijnen richting aan. Het geeft geen statisch eindbeeld, maar heeft een organisch karakter met een dynamisch referentiebeeld dat onder invloed van de ontwikkelingen ook bijgesteld kan worden. De functies zoals vastgelegd in het geldende bestemmingsplan worden gerespecteerd. Naast een kader voor ontwikkelingen is deze gebiedsvisie daarom vooral een gespreksdocument. De uitvoering van de gebiedsvisie is afhankelijk van de medewerking van initiatiefnemers en/of eigenaren in het gebied.

Structuurvisie Zeist 2020

Op 1 maart 2011 heeft de gemeenteraad van Zeist de Structuurvisie Zeist 2020 vastgesteld. Deze structuurvisie maakt een afweging voor alle sectoren en geeft aan waar ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk zijn in de komende tien jaar. Deze structuurvisie vormt het actuele ruimtelijke beleidskader van de gemeente Zeist.

In deze structuurvisie heeft de Rijnwijckse Wetering ter hoogte van de locatie Bochane geen status gekregen als (indicatieve) ecologische verbinding. Op de structuurvisiekaart, waarop het ruimtelijk overzicht van de hoofdkeuzes zoals in 2020 nagestreefd worden, is gegeven, valt de Rijnwijckse Wetering ter hoogte van de locatie Bochane binnen de rode bebouwingscontour. Weliswaar is in het onbebouwde open gebied aan de noordzijde van de Rijnwijckse Wetering een ecologische verbindingzone geprojecteerd, echter deze valt niet samen met de Rijnwijckse Wetering bij de locatie Bochane. Nu heeft de structuurvisiekaart een enigszins globaal karakter en zijn de ecologische verbindingzones met groene pijlen op deze kaart op een globale en indicatieve wijze aangegeven. Echter, gelet op de positionering van de groene pijl in het midden van het meer onbebouwd gebied tussen het bebouwd gebied van Zeist en het bebouwd gebied van het bedrijventerrein Kwekerijweg en de stationsomgeving, kan hieruit niet worden geconcludeerd dat op grond van deze structuurvisie ter plaatse van de Rijnwijckse Wetering een ecologische verbindingzone dient te worden gerealiseerd.

Figuur 7 Uitsnede structuurvisiekaart

Landschapsontwikkelingsplan Kromme Rijngebied (LOP+)

Op 6 september 2011 is door de gemeenteraad van Zeist het Landschapsontwikkelingsplan Kromme Rijngebied (LOP+) vastgesteld. Het LOP is een van de projecten van het uitvoeringsprogramma Kromme Rijn. Het is een initiatief van de gemeenten Bunnik, De Bilt, Houten, Utrechtse Heuvelrug, Wijk bij Duurstede en Zeist. Het LOP is inclusief de landschapsvisie en het uitvoeringsprogramma vastgesteld door de afzonderlijke gemeenteraden.

In het LOP is aan de Rijnwijkse Wetering een te ontwikkelen functie toegekend, te weten:

- "Ontwikkelen evz (beleid (1) en aanvullend (2))" volgens de kaarten "Visie op deelgebieden en "Visie Zeist". Het gaat om de aanvullende evz. Uit de tekst van het LOP blijkt niet wat precies is beoogd met deze "aanvullende" status;
- "Ontwikkelen nieuw of aangepast tracé ecologische verbindingszone" volgens de kaart "Natuurvisie;

- “N2 Realiseren evz’s” volgens de kaart “Uitvoeringsprogramma”. In de tekst van het Uitvoeringsprogramma is “N2” nader toegelicht. Aangegeven is dat de uitvoering van de evz’s voortkomt uit provinciaal beleid. In de visie van het LOP is een aanpassing van de evz’s voorgesteld. Deze aanpassingen komen voort uit een verdere uitwerking van de verbindingzones uit het provinciale programma ecologische verbindingzones uit 2003. Verder volgt uit het uitvoeringsprogramma dat het hoogheemraadschap de initiatiefnemer is voor de ontwikkeling van natte ecologische verbindingzones en dat de kosten voor de realisatie van ecologische verbindingzones deels zijn begroot door de provincie. In het LOP zelf zijn geen concrete doelsoorten voor de ecologische verbindingzone voor de Rijnwijkse Wetering bepaald. Wel volgt uit de kaart “Natuurlijke kwaliteiten” dat de Rijnwijkse Wetering is gelegen in het gebied “Leefgebied ringslang; kleinschalig landschap met voldoende water van een goede kwaliteit”.

Bij navraag aan de gemeente Zeist over de precieze status van het LOP+ en over de verhouding hiervan met de Structuurvisie Zeist 2020 heeft de gemeente het volgende aangegeven. Uit het raadsbesluit van 6 september 2011 tot vaststelling van het LOP+ volgt dat het LOP+ geen juridische status heeft. Het dient als inspiratiebron voor ontwikkelingen in het buitengebied, als input bij het actualiseren van bestemmingsplannen buitengebied en als motivatie voor financiering en subsidieverstrekking. Verder is in het raadsbesluit aangegeven dat voor de uitvoering van de projecten uit het LOP+ Uitvoeringsprogramma geen structurele middelen beschikbaar zijn. Over de verhouding met de Structuurvisie Zeist 2020 is in het raadsbesluit aangegeven dat de structuurvisie een RO-instrument is en leidend is ten opzichte van de sectorale plannen zoals het LOP+.

Verder heeft de gemeente Zeist aangegeven dat voor wat betreft de daadwerkelijke realisatie van ecologische verbindingzones het LOP+ niet het meest actuele kader met concreet uit te voeren beleidsintenties vormt, maar meer moet worden gezien als een streefbeeld. Dit onder meer, omdat het LOP op dit punt een uitwerking vormde voor provinciaal beleid, dat inmiddels is komen te vervallen. Het huidige provinciale beleid voorziet niet langer in realisatie van een ecologische verbindingzone bij de Rijnwijkse Wetering ter hoogte van de locatie Bochane. Zo zijn ook niet langer provinciale middelen beschikbaar gesteld ter realisatie van een natte ecologische verbindingzone ter plaatse van de Rijnwijkse Wetering (ter hoogte van de locatie Bochane).

Volgens de gemeente Zeist staat verder vast dat het LOP+ geen juridische randvoorwaarden kent voor ontwikkelingen rond en naast de Rijnwijkse Wetering. De realisatie van een ecologische verbindingzone is slechts te zien als een inspiratiebron voor ontwikkelingen.

Er is op dit moment geen concrete beleidsintentie om de Rijnwijkse Wetering ter hoogte van Bochane en om de gronden van het bedrijventerrein Kwekerijweg (waaronder de locatie Bochane) als ecologische verbindingzone in te richten. Verder zijn voor een dergelijke inrichting ook geen middelen beschikbaar. Indien in de toekomst wel uitvoering wordt gegeven aan dat streefbeeld, dan zal de inrichting van de Rijnwijkse Wetering volgens de gemeente Zeist in ieder geval niet plaatsvinden aan de zuidzijde van de waterloop Rijnwijkse Wetering. Dit, nu deze gronden het bestaande bedrijventerrein Kwekerijweg behelzen, de gronden in eigendom zijn van particuliere eigenaren, voor deze gronden een onherroepelijk bestemmingsplan geldt waarop bedrijfsbebouwing (ook buiten de bouwvlakken) en bedrijfsmatig gebruik is toegestaan en (zoals reeds aangegeven) er

geen middelen of beleidsintentie is om deze gronden te onteigenen teneinde hier een ecologische verbindingszone te realiseren.

Samenvatting

De Rijnwijckse Wetering is niet aangeduid als EHS of Groene contour in de Provinciale Ruimtelijke Verordening of de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie. De Rijnwijckse Wetering heeft verder ook geen status gekregen in het Natuurbeheerplan 2015 of het provinciale natuurbeleidsplan.

Ook in de Gebiedsvisie Stationsomgeving Driebergen-Zeist 2030 heeft de Rijnwijckse Wetering geen functie gekregen als natte ecologische verbindingszone. In de Structuurvisie Zeist is de Rijnwijckse Wetering niet aangewezen als (indicatieve) ecologische verbindingszone.

Aan een deel van de Rijnwijckse Wetering ter hoogte van Bochane is weliswaar de bestemming *Bos- en natuurgebied* en de bestemming *Water* toegekend, maar uit de beheersverordening volgt niet dat de Wetering de functie als natte ecologische verbindingszone heeft. Aan de gronden van het bedrijventerrein Kwekerijweg ten zuiden van de Rijnwijckse Wetering, waaronder de locatie voor de parkeervoorziening, is een bedrijventerreinbestemming toegekend. Hier is (de realisatie van) een ecologische verbindingszone niet bestemd en niet beoogd.

In het LOP+ is de Rijnwijckse Wetering wel als een te ontwikkelen ecologische verbindingszone aangewezen. Het betreft een te ontwikkelen nieuw of aangepast tracé ecologische verbindingszone. Volgens de gemeente Zeist is het LOP+ voor de daadwerkelijke realisatie van de ecologische verbindingszone niet het actuele en leidende kader. Dit wordt gevormd door het provinciaal beleid en de Structuurvisie Zeist 2020. Het LOP+ kent ook geen juridische randvoorwaarden voor ontwikkelingen rond en naast de Rijnwijckse Wetering. Verder heeft de gemeente Zeist aangegeven dat er in ieder geval geen concrete beleidsintentie is om ter plaatse van de gronden van het bestaande en als zodanig bestemde bedrijventerrein Kwekerijweg (waaronder de locatie voor de voorziene parkeervoorziening) een ecologische verbindingszone te realiseren.

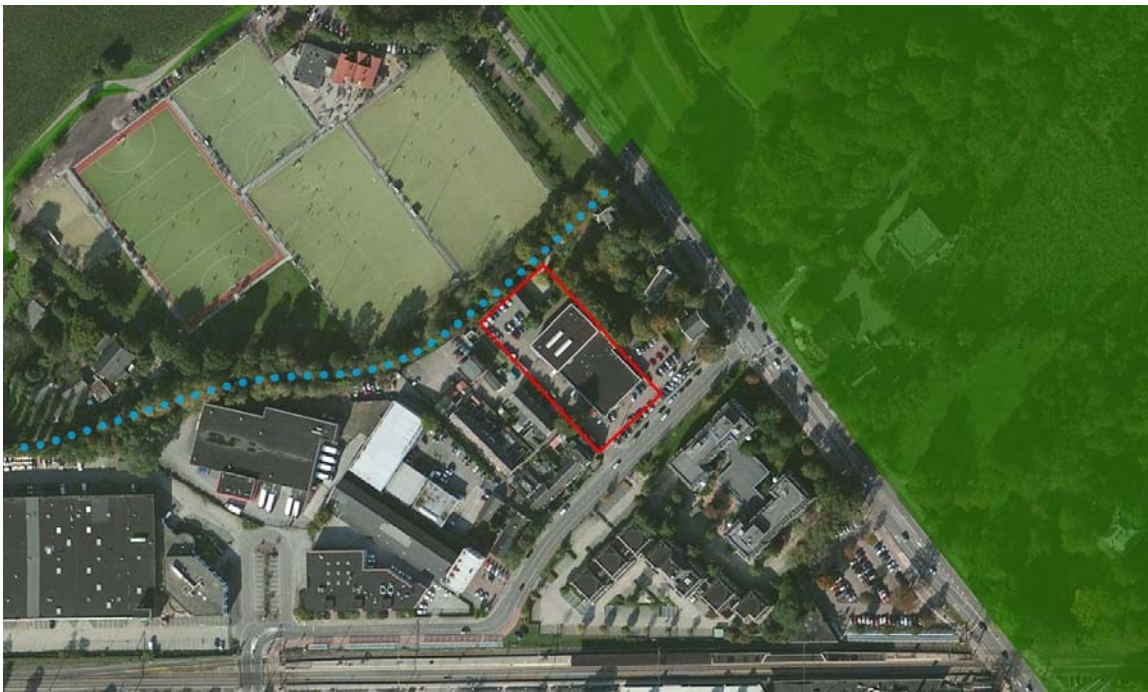
Omdat zowel in het provinciaal als (voor de gemeente Zeist actueel en relevant) gemeentelijk beleid de Rijnwijckse Wetering ter hoogte van de locatie Bochane in de huidige situatie niet is aangemerkt als (bestaande) ecologische verbindingszone, is aan de hand van algemene ecologische principes in eerste instantie beoordeeld of de geplande parkeervoorziening gevolgen heeft voor de aanwezige natuurwaarden. Gekeken is naar de natuurwaarden ter plaatse, de mogelijke optredende effecten en of deze kunnen leiden tot aantasting van de natuurwaarden en de functie als natte ecologische verbinding.

Nu in de provinciaal ruimtelijke regelgeving en het provinciaal ruimtelijk en natuurbeleid en in de (voor de gemeente Zeist relevante) gemeentelijke ruimtelijke regelgeving en het gemeentelijk ruimtelijk beleid de Rijnwijckse Wetering in de huidige situatie niet heeft te gelden als (een bestaande) natte ecologische verbindingszone, kan de parkeervoorziening sowieso niet de functie van de Rijnwijckse Wetering als natte ecologische verbindingszone onmogelijk maken.

Beschrijving ecologische waarde en ecologische kwaliteit van de Rijnwijkse Wetering

De Rijnwijkse Wetering is een watergang die loopt vanaf de Dribergseweg (ter hoogte van de sportvelden) tot aan de Kromme Rijn ten zuiden van de Rijksweg A12.

Ter hoogte van de geplande parkeervoorziening bij het autobedrijf Bochane, het bovenstroomse deel van de wetering, is de watergang zeer smal, de breedte varieert hier tussen de 0,5 en 1,5 meter. De watergang ligt hier ingeklemd tussen het bedrijventerrein aan de zuidzijde en sportvelden aan de noordkant in een smalle groenzone. In totaal is de groenzone slechts enkele meters breed (Figuur 8).

Figuur 8 Ligging Bochane (rode lijn) en de Rijnwijkse Wetering (schetsmatig weergegeven met blauw onderbroken lijn). De groene arcering is de EHS-begrenzing.

De groenzone bestaat uit een variatie van bomen en struiken van onder andere gewone esdoorn, beuk, haagbeuk, hazelaar en enkele sparren en coniferen. De ondergroei is soortenarm en bestaat uit een vegetatie die kenmerkend is voor sterk geëutrofiëerde, verstoorde en beschaduwde groeiplaatsen met onder andere zevenblad, brandnetel, fluitenkruid, kweekgras en klimop (Figuur 9).

Het bovenstroomse deel, onder andere ter hoogte van Bochane, staat een groot deel van het jaar droog³. Pas ten westen van de sportvelden, waar de wetering ook aanzienlijk breder wordt, is deze wel permanent watervoerend.

³ Bij het veldbezoek op 22 mei 2015 stond de watergang al geruime tijd droog, gezien de vegetatie, bladafval en droogte van de bodem.

Figuur 9 De Rijnwijckse Wetering ter hoogte van Bochane. Het hekwerk staat op de grens van het verharde terrein van Bochane. De foto's zijn richting het noordoosten genomen.

De ecologische waarde van de Rijnwijckse Wetering ter hoogte van Bochane is voor diersoorten van natte en vochtige omstandigheden zeer beperkt. Dit komt vooral door de vroege droogval van de wetering waardoor er geen sprake is van leefgebied van aan watergebonden soorten. Hierdoor kan de wetering, in ieder geval het deel ter hoogte van de beoogde parkeervoorziening, in de huidige situatie niet functioneren als een natte ecologische verbinding.

Ook voor andere minder algemene plant- en diersoorten die niet specifiek gebonden zijn aan natte leefomstandigheden is de waarde van de wetering beperkt. Door de hoge voedselrijkdom vormen de oevers geen groeiplaats voor bijvoorbeeld zeldzame plantensoorten. Verder is de groenzone langs de wetering dusdanig smal dat er sprake is van een hoge mate van verstoring vanuit de omgeving van zowel de bedrijven aan de zuidzijde als de sportvelden aan de noordkant. Hierdoor vormt het slechts beperkt geschikt leefgebied voor bijvoorbeeld vogelsoorten of grondgebonden zoogdieren.

Omdat wel sprake is van enige vorm van opgaande vegetatie en lokaal een dichte ondergroei zal de groenzone wel leefgebied vormen voor in Nederland algemeen voorkomende soorten. Hierbij kan gedacht worden aan vogelsoorten als houtduif, zwartkop, roodborst en merel en kleine zoogdieren als rosse woelmuis en bosmuis. De waarde als ecologische verbinding is beperkt doordat de oostkant aansluit op de brede en drukke Dribergseweg, die een barrière vormt voor minder mobiele en/of grondgebonden soorten. Alleen mobiele, vooral vliegende soorten (vogels en vleermuizen) kunnen gebruik maken van de groenzone als verbindingzone. Door de bestaande hoge mate van verstoring vanuit de omgeving (waaronder lichtverstoring) en de beperkte bereikbaarheid vanaf de oostzijde (door de brede Dribergseweg) functioneert de groenzone ter hoogte van Bochane niet als essentiële vliegroute voor vogels en vleermuizen. Mede ook omdat in de omgeving voldoende en betere alternatieven zijn die kunnen fungeren als vliegroute.

Beoordeling gevolgen huidige ecologische waarde en ecologische kwaliteit

Omdat de parkeervoorziening wordt gerealiseerd op de bestaande verharding van het autobedrijf vindt geen fysieke ruimtelijke aantasting plaats van de groenzone of de Rijnwijckse Wetering.

Eventuele effecten kunnen alleen optreden als gevolg van externe werking. Hierna is aangegeven of dergelijke effecten als gevolg van externe werking aan de orde kunnen zijn.

De realisatie van de parkeervoorziening (die een maximale bouwhoogte zal hebben van 3 meter) kan ertoe leiden dat er sprake is van meer schaduwwerking op de watergang. In de huidige situatie ligt de wetering al in een groenzone met opgaande vegetatie (bomen), waardoor ook nu al sprake is van schaduwwerking. Dit blijkt ook uit de vegetatie, die kenmerkend is voor schaduwrijke plekken (o.a. zevenblad, brandnetel en klimop). Door de meer dichte structuur van de parkeervoorziening is de schaduwwerking mogelijk wel iets groter dan als gevolg van de bomen (waar tussen de bladeren door of buiten het groeiseizoen wel licht de bodem kan bereiken). Echter, de bestaande opgaande vegetatie (bomen) is aanzienlijk hoger en heeft hierdoor een grotere reikwijdte qua effect op de omgeving dan de parkeervoorziening. De parkeervoorziening krijgt een beperkte hoogte (maximaal drie meter) en beslaat een kort traject langs de hele watergang (circa 25 meter), waardoor van negatieve invloed op het functioneren van de groenzone geen sprake is.

Beoordeling gevolgen parkeervoorziening voor realisatie van een natte ecologische verbindingszone in de toekomst

De gemeente Zeist heeft thans geen concrete beleidsintentie om de Rijnwijckse Wetering ter hoogte van de locatie Bochane als een natte ecologische verbindingszone in te richten. Niettemin is onderzocht of de parkeervoorziening een dergelijke inrichting op voorhand onmogelijk zou maken, indien de gemeente Zeist in de toekomst wel tot realisatie van een natte ecologische verbindingszone wenst over te gaan.

Omdat de parkeervoorziening wordt gerealiseerd op de bestaande verharding van het autobedrijf vindt geen fysieke ruimtelijke aantasting plaats van de groenzone of de Rijnwijckse Wetering. In zoverre staat de parkeervoorziening de ontwikkeling van een ecologische verbindingszone niet in de weg. Reeds in de huidige situatie zijn de gronden aan de zuidzijde van de Rijnwijckse Wetering in gebruik als bedrijventerrein, waarbij bedrijfsbebouwing en verharding en bijbehorend gebruik tot aan de Rijnwijckse Wetering plaatsvinden. De loutere toevoeging van de parkeervoorziening maakt op zichzelf de realisatie van de ecologische verbindingszone niet onmogelijk.

Indien de beleidsmatige intentie bestaat om het gebied van de Rijnwijckse Wetering te ontwikkelen tot een natte ecologische verbindingszone, zijn er volgens de gemeente Zeist en overigens ook volgens Alterra (Alterra-rapport 356, Ecologische evaluatie van een landgoederenzone (gemeente Zeist), 2001, p. 23) in de huidige situatie aan de noordzijde van Rijnwijckse Wetering meer voor de hand liggende mogelijkheden om daaraan invulling te geven. Aan de noordzijde is immers sprake van onbebouwd gebied (dat in eigendom is van de gemeente Zeist) dat in theorie heringericht zou kunnen worden als natte ecologische verbindingszone. Aan de noordzijde is ook voldoende ruimte om een bij doelsoorten die passend zijn voor een natte ecologische verbindingszone ecologische inrichting te realiseren.

Indien de Rijnwijckse Wetering zou worden ingericht als robuuste ecologische verbindingszone voor bijvoorbeeld de ringslang, dan zou conform het "Handboek robuuste verbindingen" (2001) van Alterra over moeten worden gegaan tot een inrichting van een corridor van 25 meter. Echter, robuuste verbindingen zijn met name bedoeld als een essentiële verbinding tussen verschillende onderdelen

van een populatie en in het bijzonder bedoeld als verbinding tussen grotere EHS-gebieden. Indien de gemeentelijke beleidsintentie niet behelst om op de hier aan de orde zijnde locatie een robuuste verbindingszone te realiseren (nog daargelaten dat aan de noordzijde van de Rijnwijkse Wetering voldoende onbebouwd gebied aanwezig is om in theorie een dergelijke corridor van 25 meter breed te kunnen realiseren), dan kan ook een smalle watergang met goed ontwikkelde (onder)watervegetatie volstaan. In combinatie met te realiseren leefgebied in de omgeving (waarbij gedacht kan worden aan een “kralensnoer”, bestaande uit smalle verbindingen en bredere en grotere leefgebiedjes) kan hiermee een ecologisch functionerende verbindingszone voor de ringslang worden ingericht. Datzelfde geldt ook voor andere soorten, zoals bijvoorbeeld amfibieën c.q. kamsalamanders. Ook voor hen is de inrichting van een smalle watergang met goed ontwikkelde (onder)watervegetatie voldoende om als ecologische verbindingszone (teneinde leefgebieden met elkaar te verbinden) te kunnen functioneren.

Oftewel, de realisatie van de parkeervoorziening op de voorziene locatie en met de voorziene omvang staat aan de realisatie van een natte ecologische verbindingszone niet in de weg, zelfs niet aan een inrichting in de vorm van een bossingel met struweel, natuurvriendelijke oevers en moerasstroken, zoals aangegeven door Van den Bijtel (Verkenning Ecologische Verbindingszone Kromme Rijngebied, februari 2009; dit rapport heeft ten grondslag gelegen aan het inmiddels vervallen provinciale programma voor ecologische verbindingszones). Nog daargelaten dat het tracé van de Rijnwijkse Wetering zou kunnen worden verplaatst, is het voor het ecologisch functioneren van de natte ecologische verbindingszone overigens niet nodig dat aan beide zijden van de waterloop gronden als ecologische zone worden ingericht. Het is voldoende als aan de noordzijde van de waterloop een eventueel gewenste ecologische corridor of een andere ecologische inrichting wordt gerealiseerd. Dat het een ecologisch verantwoorde mogelijkheid is om een oeverstrook van 10-15 meter en daarbij alleen een noordoeverstrook natuurvriendelijk in te richten om een ecologische verbindingszone te realiseren, is in het verleden ook aangegeven door Alterra (Alterra-rapport 356, Ecologische evaluatie van een landgoederenzone (gemeente Zeist), 2001, p. 23) .

Zoals hiervoor is aangegeven, brengt de parkeervoorziening enige schaduwwerking op de watergang mee. Zoals reeds onder “Beoordeling gevolgen huidige ecologische waarde en ecologische kwaliteit” is aangegeven, is het effect hiervan zeer beperkt. Er is geen sprake van invloed op het functioneren van de groenzone. De schaduwwerking is ook niet van invloed op het ecologisch kunnen functioneren van de watergang als natte ecologische verbindingszone. Verder zijn de voor een natte ecologische verbindingszone passende doelsoorten als een ringslang of amfibieën, ook niet (dermate) gevoelig voor eventuele geluid- en lichthinder van een parkeervoorziening, dat de parkeervoorziening het functioneren van een natte ecologische verbindingszone op voorhand onmogelijk maakt.

Conclusie

Omdat zowel in het provinciaal als (voor de gemeente Zeist actueel en relevant) gemeentelijk beleid de Rijnwijkse Wetering ter hoogte van de locatie Bochane in de huidige situatie niet is aangemerkt als een bestaande ecologische verbindingszone, is aan de hand van algemene ecologische principes in eerste instantie beoordeeld of de geplande parkeervoorziening gevolgen heeft voor de aanwezige natuurwaarden. Gekeken is naar de natuurwaarden ter plaatse, de mogelijke optredende effecten en of deze kunnen leiden tot aantasting van de natuurwaarden en de functie als natte ecologische verbinding. Tot slot wordt besproken of de parkeervoorziening de inrichting van de Rijnwijkse Wetering als een natte ecologische verbindingszone niet op voorhand onmogelijk maakt, indien een gemeentelijke beleidsintentie zou bestaan tot realisatie van een dergelijke verbindingszone in de toekomst.

Nu in de provinciaal ruimtelijke regelgeving en het provinciaal ruimtelijk en natuurbeleid en in de (voor de gemeente Zeist relevante) gemeentelijke ruimtelijke regelgeving en het gemeentelijk ruimtelijk beleid de Rijnwijkse Wetering in de huidige situatie niet heeft te gelden als een (bestaande) natte ecologische verbindingszone, kan de parkeervoorziening sowieso niet de functie van de Rijnwijkse Wetering als natte ecologische verbindingszone onmogelijk maken.

De feitelijke ecologische waarde van de Rijnwijkse Wetering ter hoogte van Bochane is zeer beperkt. Door de droogval is geen sprake van (permanent) leefgebied van aan watergebonden soorten. Door de hoge mate van verstoring vanuit de omgeving (geluid, licht en optische verstoring van zowel de sportvelden als de bedrijven) is de kwaliteit van de zone en de watergang ook voor andere soorten beperkt. In de huidige situatie is al sprake van veel schaduwwerking, waardoor een eventuele toename over een kort traject door de realisatie van een parkeervoorziening niet leidt tot enige aantasting van de ecologische waarde.

De realisatie van een parkeervoorziening bij Bochane zal de feitelijke ecologische waarde van de Rijnwijkse Wetering niet aantasten. De belangrijkste beperkingen voor het feitelijk ecologisch functioneren van de wetering in de bestaande situatie zijn vooral de vroege droogval van de wetering zelf, de hoge voedselrijkdom van de groenzone en de beperkte bereikbaarheid door de barrière van de Driebergseweg.

Verder is gekeken of de parkeervoorziening de inrichting van de Rijnwijkse Wetering als een natte ecologische verbindingszone niet op voorhand onmogelijk maakt, indien de gemeente Zeist een beleidsintentie zou hebben om in de toekomst tot realisatie van een dergelijke verbindingszone over te gaan. Dat is niet het geval. Omdat de parkeervoorziening wordt gerealiseerd op de bestaande verharding van het autobedrijf vindt geen fysieke ruimtelijke aantasting plaats van de groenzone of de Rijnwijkse Wetering. In zoverre staat de parkeervoorziening de ontwikkeling van een natte ecologische verbindingszone niet in de weg. Een natte ecologische verbindingszone zou kunnen worden gerealiseerd door de onbebouwde gronden aan de noordzijde van de waterloop ecologisch herin te richten. Voor het kunnen functioneren van een natte ecologische verbindingszone is het niet noodzakelijk dat de huidige als bedrijfsterrein in gebruik zijnde gronden aan de zuidzijde van de waterloop (waaronder de voorziene locatie voor de parkeervoorziening) ecologisch worden heringericht.